

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Presència als actes internacionals.
- 2 · Espanya instaura el dia d'homenatge als deportats i deportades.
 - Paraules dels viatgers a Buchenwald i Mauthausen.
- 4 · INFORMACIONS:
 - Premis M. Roig i M. Garriga.
- 5 · Carretera a Gusen.
 - Memorials de Mauthausen i Gusen.
 - Grup de memòria de la Ribagorça.
 - El teu "selfie", millor en un altre lloc.
- 6 · Reunió Delegats a Sant Sebastià.
 - Declaració CIBD.
 - Acte vandàlic a Mauthausen.
 - Simposi a Dachau.
 - I Congrés internacional de l'exili republicà extremeny.
- 7 · Alumnes premiats.
 - Presentació llibre: "Dentro de poco os podré abrazar".
 - HOMENATGES.
- 10 · ACTIVITATS I EXPOSICIONS.
- 11 · Recordem a...
- 12 · Acròstic temàtic N° 19.
 - Propera assemblea: 26-27 d'octubre.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

La nostra presència als actes internacionals d'alliberament

Un any més hem participat activament a les cerimònies internacionals en commemoració de l'alliberament dels camps.

A Sachsenhausen, Buchenwald i Mauthausen hi hem deixat les nostres petjades sumades a les de milers de persones procedents d'arreu del món, amb el compromís de fidelitat als principis formulats en els juraments pronunciats pels supervivents als mateixos indrets on patiren esclavatge i mort: pau, fraternitat, llibertat i justícia social. Des de diverses procedències geogràfiques d'arreu d'Espanya, hem conviscut i hem reformat els llaços que ens uneixen, la nostra contribució a la lluita internacionalista, més enllà de fronteres, per al manteniment de la memòria dels nostres deportats i per posar un gra de sorra en el combat contra els negacionismes, que no tan sols ofenen la dignitat dels deportats, sinó que aporten una visió del món on s'imposin les desigualtats i les injustícies.

Tal com hem fet arribar als nostres socis i sòcies, a associacions i a representants institucionals, mitjançant comunicats i articles, hem alertat sobre determinades actuacions durant els actes a Mauthausen, les quals poden derivar en riscos que malmetin els objectius de la nostra veterana entitat, integradora de diversitats des del seu naixement, per damunt d'interessos particulars o partidistes. Podeu llegir les reflexions a l'entorn del tema a:

"L'Amical i el 5 de maig" (6/5/2019): <http://amical-mauthausen.org/ca/noticies/>

"Mauthausen, la premsa i l'Amical" (10/5/2019): <http://amical-mauthausen.org/ca/noticies/>

"Mauthausen, la historia no empieza hoy": (La Vanguardia, 14/5/2019):

<https://www.lavanguardia.com/politica/20190514/462232034079/mauthausen-la-historia-no-empieza-hoy.html>

"Mauthausen, la historia no empieza hoy": (Público 15/5/2019):

<https://blogs.publico.es/dominipublico/28698/mauthausen-la-historia-no-empieza-hoy/>

Un dels actes realitzats a Mauthausen el passat mes de maig, ha estat un acte singular de protesta internacional, encapçalat pel CIM. Ha consistit en què els membres del CIM acompanyats pels representants institucionals dels diferents països pugessin l'Escala de la Mort, abans dels actes de commemoració del 74 aniversari de l'alliberament del camp. L'objectiu ha estat protestar pel tancament, des de fa un any, d'aquesta escala emblemàtica i exigir-ne la reobertura.

El Govern d'Espanya instaura el dia d'homenatge als homes i dones deportats

Reproduïm aquest important acord del Consell de Ministres del 26 d'abril de 2019 (BOE 30/4/2019):

“Primero.

Instaurar el “Día de Homenaje a los españoles deportados y fallecidos en Mauthausen y en otros campos y a todas las víctimas del nazismo de España” con objeto de honrar y servir de acto de reconocimiento de la injusticia que supuso el exilio de muchos españoles y su internamiento en campos de concentración nazis.

Segundo.

Este Día se celebrará el 5 de mayo, coincidiendo con la conmemoración de la liberación del campo de concentración de Mauthausen.

Tercero.

En el acto que a tal efecto se desarrolle, se honrará y recordará a los españoles internados y fallecidos en Mauthausen y en otros campos y a todas las víctimas del nazismo de España.”

Paraules dels viatgers a Buchenwald i Mauthausen

Ens sembla del tot oportú donar la paraula als viatgers que ens han acompanyat a Buchenwald i a Mauthausen, paraules reflexives i connectades amb l'esperit de coneixement, reflexió i compromís que guia les nostres activitats.

Un altre viatge als camps d'extermini

José Manuel Revuelta, soci 1.638

Buchenwald, Dora, Mauthausen, noms sinistres que ens porten a la memòria una de les majors atrocitats comeses per l'espècie humana. Fer un viatge a aquests llocs serveix per constatar que la imaginació perversa és un pou sense fons. Semblaria com si una congregació d'assassins al voltant d'una taula juguessin a veure a qui se li ocorre el procediment més canalla per eliminar a quanta més gent millor de la manera més sàdica, més eficaç. Un proposa, per exemple, una sala asèptica on es passa reconeixement als presoners: el seu pes, la seva alçada. D'allò més innocent i normal. Doncs no, no és així: a la paret on es col·loquen els que han de ser amidats, hi ha una esquadra d'un metre de longitud i de 3 centímetres d'amplada, perpendicular a

el següent! Eficàcia, discreció, economia, encara que una mica lent.

Imaginem una altra sala. En ella, en les seves parets, hi ha uns forts ganxos de ferro en els quals es pot lligar pel coll als presos. Un simple cop de palanca obre la plataforma als seus peus i allí queden penjades les pobres víctimes. Després, el mateix: la rampa i d'allí als forns. Una mica més ràpid.

En el summum de l'excitació algú diu que per a què matar-los, ¡que es morin sols! Que treballin fins a l'extenuació a les pedreres, en els túnels, a les fàbriques i vagin morint de fam, de fatiga, de tedi.

Però, per cometre impunement aquestes i altres atrocitats es necessita la benevolència de la població, en cas contrari tot això seria impossible. Una altra congregació d'assassins juga a veure qui proposa el mètode més eficaç per intoxicar ments, per convèncer la ciutadania, els "nostres", que som una raça superior, més disciplinada, més treballadora que "ells", en fi, que els "altres", són inferiors, incultes, bèsties infectes que minen la nostra salut i el nostre benestar. Algú proposa un bombardeig, però aquest cop de consignes: repetides insistentment a tota hora, en tots els mitjans (ja se sap que una mentida repetida milers de vegades acaba convertint-se en veritat), en cartells, i amb moltes banderes i símbols. Remoure les ments fins que no siguin capaços de pensar per si mateixes, no perquè no puguin, sinó perquè no s'atreviran a dir el contrari a la consigna, sota pena de ser un dels "altres". Fins que pensin que el que fem és el "just", el que cal fer si volem una pàtria "feliç".

Imaginem la fàbrica de forns crematoris, la celebrada empresa Topf & Söhne. Per les fotos veiem que la seva activitat era considerada com a normal. Sembla per la publicitat que venen electrodomèstics. "Els nostres forns són el resultat d'una enginyeria competent, eficaç i pulcra". ¿Algun dels ciutadans de l'època que visitava aquesta fàbrica es va preguntar alguna vegada per a què dimonis servien aquests forns crematoris?

Queden en el camp de Buchenwald les ruïnes del que fou un zoològic, amb el seu estany, la seva cabana-refugi, la seva tanca. Allà tenien els nazis uns óssos, ben cuidats i alimentats. Enfront de la tanca del parc hi ha la dels presos. Cal imaginar que les famílies felices, amb nens feliços, anaven de tant en tant a visitar els animals i de pas

Foto: Javier Gimeno

terra, suficient perquè pugui lliscar-hi per ella la punta d'una pistola. Darrere aquesta paret, en una altra habitació a les fosques, es troba el sicari de torn que simplement, llisca l'arma per la ranura i en el punt exacte, el clatell, dispara i mata al desprevingut "pacient". El terra de la sala higiènica està pintat de vermell de manera que la sang dels assassinats no resulta escandalosa: un simple manguerada i aquí no ha passat res. El cadàver és llançat per una rampa que condueix a la sala dels forns crematoris. Que passi

veien el que hi havia davant. És possible que algun nen es quedés més embadalit veient a milers de persones en pijama que als óssos, bastant més habituals en aquelles contrades. Les famílies felices tornaven feliços a casa seva. La visita complia dues finalitats: la lúdica i l'educativa. Aquests del pijama són els éssers infectes, els indesitjables que no mereixen ser tractats ni com els óssos. Cal acabar amb ells abans que ens contagiïn a tots.

Visitar aquests camps i els museus adjacents, amb milers de fotografies i testimonis de l'època, serveix també per constatar com de fàcil resulta modelar consciències, aconseguir que fins a la gent "de bé" cridi amb fervor, amb ràbia, amb fàstic, contra els "enemics de la pàtria", convençuts que els jueus i els gitanos, els homosexuals, els testimonis de Jehovà, els rojos i una infinitat d'indesejables, no són sinó "ramat infecte" que cal exterminar, fins i tot amb acarnissament.

Els tècnics parlen avui d'una psicopatologia col·lectiva. O sigui, que davant les nostres més personals misèries quotidianes el millor és buscar algú que en sigui el responsable. ¿Tan fàcil és persuadir-me que aquest veí meu normal, a partir d'un dia, per decret, s'ha convertit en un repel·lent moro de merda, assassí i violador? ¿Tan lluny creiem que ens trobem avui de situacions semblants? ¿Caldria insistir molt a un masclista per convèncer-lo que els mascles són superiors a les femelles? ¿Caldria insistir molt a alguns empresaris que els negres que treballen per a ells són éssers inferiors a nosaltres?

¿Per què seguim anant, doncs, a visitar els camps? És obvi: per retre un modest homenatge a les víctimes, als qui van donar la vida en defensa de la solidaritat, de la igualtat, de la llibertat. És així i està bé que es faci, però també hi anem per fer una mica de soroll amb cànctics, amb banderes republicanes... soroll per no oblidar, per mantenir viva aquesta lànguida flama de la memòria. Poca cosa, sí, però necessària perquè la capa de l'oblit no ennuvoli de nou les nostres ments, perquè no torni una altra "psicopatologia col·lectiva" i acabem convertint els camps d'extermini en parcs temàtics on divertir-nos una mica.

Recuperant la memòria. Buchenwald - Weimar - Mittelbau / Dora

Josep Chordà. Soci 793

Succeeix, de vegades, que esperes determinades enseyanances d'un viatge: aprendre, conèixer amb els companys, retre homenatge i recordar els milers, milions de víctimes del feixisme. No és només un interès per la història, els drets humans, la destinació que van córrer els republicans espanyols, (reconegudes primeres víctimes del nazisme a Europa), sinó la preocupació que arrenca des de

la infantesa, pels orígens del mal, el terror, i la seva banalització... com? Convertint-los en una cosa quotidiana i necessària.

Conformem el grup persones de Madrid, Aragó, País Valencià, Euskadi i Catalunya, amb inquietuds semblants. Parlem i compartim fraternalment, sobre les emocions, sobre què sentir visitant els llocs de l'horror, on abans hi havia existit la música, la poesia, la ciència i la tècnica, l'arquitectura, el disseny industrial i la República de Weimar. Anàvem amb la consciència i determinació d'intentar comprendre, viure una petita part de l'immens dolor, fred i privacions de deportades i deportats... fred, vent i neu, plor al peu dels crematoris i calabossos. La cosificació de l'ésser humà, l'extermini tècnicament i científicament perfecte. De quantes maneres es podia morir? Quants valors es poden negar?... Hi havia en els camps, dotzenes de formes de matar, de Solució Final. Això s'aprèn tant a Buchenwald com en el silenci dels túnels de Dora - Mittelbau, així com l'alienació que porta al fet que milers de ciutadans segueixin les tesis feixistes, basades en l'odi i la falsedat. Les premisses absurdes del racisme i superioritat de la raça ària, que faciliten l'ascens de Hitler al poder.

Agraïm l'acompanyament, ajuda i paraules del nostre president Enric Garriga, com també en aquest cas, de les autoritats espanyoles i alemanyes, en l'homenatge i ofrena floral en record dels nostres deportats. Totes i cadascuna de les víctimes de totes les nacionalitats i creences, mereixen una paraula d'amor i respecte, com també tota la resistència partisana i les forces aliades que van alliberar Europa. Desgraciadament les grans potències van permetre a Espanya una sagnant dictadura de 40 anys. Un aspecte no tan amable de l'alliberament.

Finalment, donar les gràcies a totes les camarades, que dia a dia, i de forma incondicional, fan possible aquests viatges de Memòria col·lectiva. Estem obligats a convertir en real aquell MAI MÉS i el compliment dels juraments de Buchenwald i Mauthausen, perquè això no es repeteixi mai més, per a NO oblidar, i per honrar la memòria dels nostres deportats.

Estudiants de l'IES Francisco de Goya de Barcelona

"Va ser a Espanya on la meua generació va aprendre que un pot tenir raó i ser derrotat" (Albert Camus).

"La llibertat no fa ni més ni menys felices les persones; les fa senzillament persones" (Manuel Azaña).

Aquest any es compleix el vuitantè aniversari de la Retirada de les republicanes i republicans espanyols. És un honor per nosaltres ser avui aquí recordant la memòria i commemorant la resistència de totes les persones que van combatre contra el feixisme.

Ens adonem que la nostra llengua no té paraules per expressar aquesta ofensa, la destrucció d'un home. En un instant, amb intuïció gairebé profètica, se'ns ha revelat la realitat: hem arribat al fons. Més baix no es pot arribar: una condició humana més miserable no existeix, i no pot imaginar-se. No tenim res nostre: ens han tret la roba, les sabates, fins i tot els cabells; si parlem no ens escoltaran, i si ens escoltessin no ens entendrien. Ens trauran fins i tot el nom, i si volem conservar-lo haurem de trobar la força d'actuar de tal manera que, darrere del nom, romanguí alguna cosa nostra, una mica del que hem estat.

Ebensee va ser un subcamp d'esclavitud. Les persones van ser utilitzades com a mà d'obra esclava per a la producció de material bèl·lic fins a la mort per esgotament físic. Els que van patir aquestes condicions inhumanes mereixen ser recordats i, per llunyana que sembli aquesta atrocitat, no deixa de ser impactant. Diuen que aquells que hom no recorda no han existit. La qüestió de l'oblit i de la memòria és un tema fonamental per a poder-nos entendre entre els éssers humans.

És per això que els règims dictatorials, més enllà de la repressió i la violència, fan servir l'oblit com una arma contra els que segueixen creient en la llibertat. Mantenir-los en l'oblit, com si no haguessin existit, tots aquells que les dictadures consideren com els seus enemics són condemnats per partida doble.

El franquisme va condemnar a l'oblit sistemàtic a tots els qui van perdre la guerra, a totes les víctimes de les represàlies, als condemnats, als centenars de milers que van haver d'escapar d'aquella Espanya i també als milers de republicanes i republicans deportats als camps nazis.

Totes aquestes oblidades i oblidats, tenien nom i cognoms, tenien sentiments i sabien per què havien lluitat per la República.

Per això, ens trobem aquí, perquè triomfi de nou la memòria sobre l'oblit, la vida sobre la mort, perquè aquests oblidats sorgeixin de l'oblit a què se'ls havia condemnat.

Alumnes de l'IES Miguel Catalán de Saragossa

Cap de nosaltres pot dir que no es pot moure lliurement per la ciutat, o fins i tot pel món, amb filats espinosos pel mig.

Cap de nosaltres pot dir que sigui separat/a de la seva família en contra de la seva voluntat (i que ho faci de camí a la mort i a l'exploració).

Cap de nosaltres, a dia d'avui, pot dir, que, quan vulgui plorar, no ho farà perquè una sola mostra de dolor, implicaria la seva mort immediata.

No hi ha ningú aquí a qui l'arrabassament de la seva única vida no li produís impotència i desàrrelament.

No hi ha ningú aquí, que, quan tingui gana, no pugui assolir menjar i saciar aquesta necessitat que és vital.

Ningú de nosaltres pot dir que el seu dolor no seria més ample que tots els mars, més alt que tots els cels... en pensar que, davant de tot això, res es podria fer.

Visitar un camp de concentració ha estat una experiència única i especial i, com a tal, requereix actituds i plantejaments únics i especials. Així doncs, abans de visitar un camp de concentració hem de deixar a casa els prejudicis, els recels, les aprensions; en resum, hem de deixar l'odi.

D'aquest viatge hem après que l'ésser humà té uns límits pràcticament il·limitats, ja que quan aquest vol alguna cosa, més gran és la seva força i la seva voluntat que els "límits establerts".

L'ésser humà és capaç de tot, de tot fins i tot contra el propi ésser humà.

Però, l'ésser humà ha d'estimar l'ésser humà, ha de voler, conviure amb ell, gaudir-lo, conèixer-lo, de vegades, fins i tot, separar-se d'ell; però, abans de res, l'ésser humà ha de respectar l'ésser humà.

Acte a Gusen amb presència de la Ministra de Justícia

INFORMACIONS

Premis Montserrat Roig i Marcel·lí Garriga

L'alumna de l'Institut Dolors Mallafré de Vilanova i la Geltrú, **Lucía Mora Vera**, ha estat la guanyadora aquest any del *V Premi Marcel·lí Garriga* de fotografia "*Els camps de Concentració, la mirada del jovent*", amb l'obra "*Latrines*". Aquest premi forma part del projecte de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme, Mai Més, i del Projecte Buchenwald al Garraf i Penedès. Les fotografies

presentades, a l'igual que les guanyadores i les presentades en anteriors edicions, estan actualment exposades als INS Ramon de la Torre i Torredembarra, de Torredembarra (Tarragona), i també s'exposaran a Sant Boi (Barcelona) a l'auditori de Can Massallera.

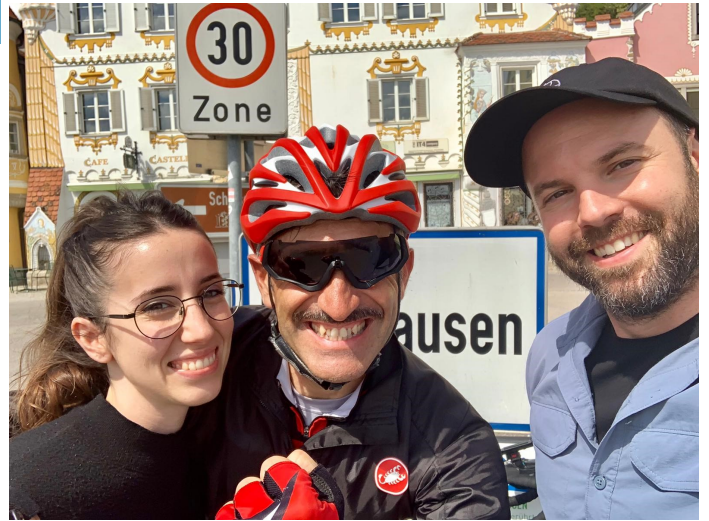
Jimena Martín Reina, estudiant del Col·legi Joyfe de Madrid ha guanyat el *IV Premi Montserrat Roig*, de relats històrico-literaris, amb el treball "*El bien máspreciado*".

El lliurament d'aquests premis va tenir lloc en el transcurs de la VII Trobada de joves de la Xarxa Mai Més, el 26 d'abril a Sant Boi de Llobregat.

Carretera a Gusen

El passat mes de maig Àlex Cirera Izquierdo va realitzar un viatge en bicicleta des de la ciutat de Terrassa (Barcelona) fins Mauthausen, recorrent l'itinerari que va fer el seu avi Fèlix, a partir del 1939 quan va formar part de la Retirada republicana. Fèlix Izquierdo era natural de Jorcas (Terol), i a Terrassa van quedar la seva dona i la seva filla, nascuda un mes i mig abans de la seva partida cap a l'exili. Després de passar pels camps del sud de França i ser detingut pels alemanys a la primavera de 1940, va ser deportat a Mauthausen, morint a Gusen el novembre de 1941. Recentment Àlex ha descobert aspectes desconeguts de la història del seu avi i amb aquest sacrificat viatge ha volgut retre-li el seu personal homenatge. L'Amical ha estat al costat d'Àlex ajudant-lo en la infraestructura necessària per aconseguir el seu objectiu, amb la intenció de produir un docu-

mental que, sota el títol "*Carretera a Gusen*", servirà per difondre la memòria de la deportació republicana.

Els Memorials de Mauthausen i Gusen

(Carta del 29 de març de 2019 del president d'Àustria al CIM)

"He rebut i llegit atentament el seu escrit del 12 de març de 2019 sobre l'actual desenvolupament dels memorials de Mauthausen i Gusen. M'alegra que l'entrevista sobre la seguretat viària al Camp Memorial de Mauthausen s'hagi desenvolupat de manera constructiva i s'hagi trobat una reactivació útil del tema.

Penso que hem de suposar que amb la secretària d'estat Mag. Edstadler l'assumpte està en bones mans. Ella continuarà la seva intervenció, en el marc de les seves possibilitats, per aconseguir un canvi en la legislació per a una excepció a la regla pel que fa al camp Memorial de Mauthau-

sen. Les restes arquitectòniques que se'ns han transmès del camp de Mauthausen són un ingent testimoni petri del terror nacionalsocialista que, si és possible, les hem de mantenir sense adulterar. És important també tenir en compte, que aquestes restes es puguin visitar sense perill per tots els interessats. Les dues exigències han de ser preses en consideració; és una exigència a superar junts.

En referència a la transmissió de l'estudi de viabilitat de Gusen vull compartir que la realització d'aquesta complexa situació necessita encara la intervenció d'altres experts. Tan aviat com estigui acabat posaré a la seva disposició, evidentment, aquest estudi de viabilitat.

Desitjo uns bons resultats a la celebració de la commemoració de l'alliberament de Mauthausen-2019 i els agraeixo el seu incansable i valuós compromís.

Amb les meves millors salutacions,

Alexander Van der Bellen "

Grup de Memòria de la Ribagorça

Des de fa un parell d'anys, es va constituir un grup de memòria a la Vall de Benasc que ha estat impulsant la recuperació de la memòria de la deportació a la comarca aragonesa de la Ribagorça. La memòria dels deportats ribagorçans estava molt perduda en aquests pobles i aquest grup ha iniciat la feina de recuperar de l'oblit la memòria de la deportació dels republicans espanyols i, entre ells, de 23 ribagorçans, 19

dels quals foren assassinats als camps nazis. S'han fet conferències a Castejón de Sos i a Graus tant en centres cívics com en els instituts d'aquestes localitats per part de Josep San Martín, Delegat de l'Amical de Mauthausen a l'Aragó i Fernando Cardoso, soci de l'Amical i originari de la Vall de Benasc.

L'objectiu, a part de donar a conèixer els deportats de la comarca, és homenatjar-los i crear la consciència ciutadana perquè finalment hi hagi alguna mena de reconeixement públic, ja sigui a la Comarca o a les localitats respectives dels deportats.

Respecta la memòria dels morts, el teu "selfie", millor en un altre lloc

Respecta la memòria dels morts: el teu "selfie", millor en un altre lloc. Aquest és el missatge que s'ha volgut difondre des del Memorial del camp de concentració nazi d'Auschwitz, camp on van ser assassinats més d'un milió de jueus, gitanos, homosexuals i comunistes. Amb aquest missatge es vol recordar als visitants que es fan fotos a l'escenari d'un crim: "Hi ha llocs millors per a saber com caminar fent equilibris sobre una via, més que no pas en el

lloc que simbolitza la deportació de centenars de milers de persones a la mort".

Aquest mateix any, l'exdeportada i senadora vitalícia italiana, Liliana Segre, va voler fer arribar un missatge de vídeo adreçat als nombrosos joves que viatgen als camps, tot recordant-los que aquestes visites no són una mera excursió sinó un pelegrinatge. Per això convida els joves que participen en aquests viatges a mantenir uns moments de silenci i de reflexió.

Estaria bé que alguns visitants dels Memorials dels camps ho tinguessin sempre present.

Reunió de delegats a Sant Sebastià

Els dies 29 i 30 de març tingué lloc una reunió de treball de la Junta de l'Amical, a la qual assistiren els delegats del País Basc, Madrid, Aragó i Andalusia. El delegat al País Basc, Juanfran Murillo, feu una magnífica tasca organitzativa que va permetre la jornada de feina al Palau d'Aiete i l'homenatge a Joaquín Gálvez. Aquest tingué lloc a la Biblioteca Koldo Mitxelena i consistí en una conferència de Juan M. Calvo sobre els deportats bascos.

Tot seguit, Rosa Toran feu en una glosa, titulada "*Tres exilis*", centrada en la persona de Joaquín Gálvez. També s'inaugurà l'exposició itinerant sobre els deportats bascos realitzada per Juanfran Murillo.

Declaració del CIBD

Els arbres de memòria plantats en memòria d'interns i deportats de Buchenwald han estat novament profanats. Igual que les *Stolpersteine*, representen simbòlicament a dones i homes víctimes de la barbàrie nazi, independentment

del seu sexe, religió, opinió, origen social o nacionalitat.

Trencar les seves branques és torturar un cos. Tallar el seu tronc és assassinar una ànima.

El Comitè Internacional Buchenwald-Daura i Kommandos denunciem i combatem aquests actes violents que, malauradament, el context nacional i internacional encoratja.

Acte vandàlic a Mauthausen

Malauradament, un cop més, hem de denunciar un nou acte vandàlic a un monument en record dels deportats als camps nazis. Aquesta vegada ha sigut contra la placa de la Generalitat col·locada al camp de Mauthausen en record de totes les persones que van patir la deportació. En aquest cas l'agressió va ser detectada el passat 5 de maig durant els homenatges internacionals que van tenir lloc al mateix camp.

Simposi al camp de Dachau

Juan Pedro Rodríguez Hernández ens ha fet arribar la següent informació:

"Amb motiu de la fi de la Guerra Civil Espanyola, fa 80 anys, el Memorial de Dachau va celebrar l'esdeveniment el 3 d'abril de 2019, amb la presència del cap adjunt del memorial, Dr. Andrea Riedle i el cònsol d'Espanya Francisco Pascual. L'historiador Johannes Meerwald va presentar els resultats de la seva tesi: "Presoners espanyols al camp de concentració de Dachau" (abril de 2018, Universitat de Marburg) i Juan Pedro Rodríguez Hernández, professor a la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) i membre de l'Amical, va llegir un informe sobre el destí del seu oncle Isidro Sánchez Sánchez. Va referir que la majoria dels espanyols deportats a Dachau van ser transportats l'estiu de 1944 en el "tren la Marseillaise" i en els infames "trens de la mort i fantasmes" de Compiègne i Tolosa a Dachau. En el camp de concentració van comptar el suport dels ex membres de les Brigades Internacionals, que foren empresonats allí".

I Congrés internacional de l'exili republicà extremeny, vuitanta anys després

Homenatge a Gregorio Torres Nebrera.

Entre els dies 13 i 14 de juny s'ha celebrat aquest congrés a Cáceres, impulsat per entitats acadèmiques i organismes institucionals i amb la participació d'especialistes. Una de les sessions ha estat dedicada a "*Extremenys als camps d'extermini nazis*", amb ponències d'Antonio Díez "*Fuenlabrada de los Montes als camps d'extermini nazis*", Rosario Calero Grillo, "*José Vera i José Bravo, dos republicans de Valverde de Llerena als camps de concentració nazis*", Juan Pedro Rodríguez Hernández (UNED/Amical de Mauthausen y otros campos), "*Manuel Sánchez-Olivera, cacereño a Dachau*" i Agustina Merino Tena, "*Aproximació a les històries de vida de sis villanovenses deportats al camp nazi de Mauthausen*".

Alumnes premiats

Sergi Moyano Hurtado, estudiant de 1r de Periodisme de la Universitat Jaume I (Castelló), guanya el 1r premi de periodisme Albert Gimenez, amb el reportatge titulat "Educació contra l'Holocaust", sobre la visita de l'IES Guadassuar de la Comunitat Valenciana i de la Xarxa Mai Més a un camp de concentració. Felicitats!

El dijous 19 de juny al Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, l'alumna de 2n de batxillerat **Queralt Mena**, de l'Escola Ginebró (Llinars, Barcelona), va rebre el primer premi de TR convocat per l'Associació del Professorat d'Alemanys de Catalunya. Per a realitzar el seu treball de recerca "*Pau Agraz. La història d'un deportat*", que explica la història d'un deportat que va sobreviure al camp de Mauthausen, l'alumna va rebre assessorament de la nostra associació Amical de Mauthausen i altres camps. Enhorabona pel premi!

Presentació del llibre "Dentro de poco os podré abrazar"

El passat 27 de juny es va presentar a Andorra (Terol) el llibre "*Pronto os podré abrazar. Supervivientes aragoneses de los campos nazis*" de Juan M. Calvo (membre de la Junta de l'Amical) en el qual es recullen les biografies d'11 persones originàries de l'Aragó que van patir la deportació a camps com els de Mauthausen, Dachau, Buchenwald, Ravensbrück o Aurigny. El llibre ha comptat amb la col·laboració de diversos familiars que han aportat documentació, imatges i els seus records. També s'ha utilitzat documentació conservada per l'Amical, per la relació estreta de diversos d'ells amb la nostra associació: Salvador Benítez Griño, Martín Pérez Legua, José Saura Ribera, Feliciano Gracia Zalaya... El llibre es pot sol·licitar directament a l'Amical per telèfon, per correu electrò-

nic o des de la web per un import de 15 € (enviament gratuït per als socis).

HOMENATGES

A **José Andújar Villaescusa** i **Francisco Andújar Villaescusa**, de l'Ajuntament de Santomera (Múrcia), el dia 9 de Desembre de 2018; deportats a Mauthausen, pare i oncle, respectivament, de la sòcia Maria Milagros Andújar Blesa.

Homenatge de l'Ajuntament de Santomera (Múrcia)

A Joaquín Blesa Muñoz, de l'Ajuntament de Macastre (València), en la seva casa natal, el dia 10 de juny de 2017; mort a Gusen. Era oncle de la sòcia Maria Milagros Andújar Blesa.

A Ramiro Santisteban, supervivent de Mauthausen i mort a França el passat 25 de febrer. El dia 11 d'abril la delegada d'AGE (Associació Guerra i Exili) a Cantàbria, Mari Sol González, va acudir en representació de l'Amical de Mauthausen a l'homenatge a Laredo organitzat per l'Ajuntament. Van ser-hi presents la seva vídua Eugènia i el seu fill Patrick, la seva neboda i autoritats locals i regionals (alcalde, vicepresidenta de Cantàbria, Consellera de Presidència, presidenta de l'Assemblea Regional) a més de la ministra de Justícia, Dolores Delgado.

Mari Sol González va agrair la presència de la ministra de Justícia i altres autoritats, però va demanar que algun dia es faci realment Justícia, amb majúscula, als 10.000 espanyols que van ser víctimes del nazisme i se'ls reconegui com a tals en el Butlletí Oficial de l'Estat, amb els mateixos drets que tenen per exemple, les víctimes de terrorisme.

Als Immolats per la llibertat de Catalunya, el 15 d'abril al Parlament de Catalunya, amb presència de Llibert Villar.

Als 12 deportats de Santa Coloma de Gramenet se'ls reté homenatge el 11 d'abril davant el monument erigit al Jardí del Museu Torre Valldovina. Hi participaren els joves que van viatjar a Buchenwald l'octubre de 2018, i Llibert Villar, en nom de l'Amical.

A les Dones de Ravensbrück, el 3 de maig, al Born Centre de Cultura i Memòria, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona i l'Amical de Ravensbrück, amb assistència de Llibert Villar.

Als deportats d'Aranjuez, el 5 de maig, data coincident amb el viatge a Mauthausen, que impedí la nostra assistència, però en el qual es procedí a llegir un fraternal manifest de solidaritat.

Als guerrillers, l'1 de juny, a Prayols (França), cerimònia en el monument nacional dels guerrillers, amb la presència de Lluís Bielsa i Carles Vallejo

A les "Vides truncades a Balenyà", el 8 de juny a Hostalets de Balenyà, homenatge a les víctimes de la guerra civil, amb intervenció de Rosa Toran.

A Joan Tarragó Balcells, el 16 de Juny, al Vilosell (Lleida), amb la inauguració de la Biblioteca Municipal batejada com "La Clandestina" en homenatge a Tarragó, fill de la població, qui va crear a Mauthausen una biblioteca clandestina en el marc de la resistència dels presoners contra els nazis, destinada a oferir moments d'esbargiment. Deu minuts d'oci que podien salvar una vida i recordaven a tots com de lluny n'estaven de ser uns animals com pretenien els nazis.

Hi va haver una nombrosa participació tant dels habitants del poble com d'autoritats, incloent-hi Joaquim Torra, president de la Generalitat de Catalunya, Marina Rosell cantant i sòcia de l'Amical de Ravensbrück i els fills de Joan Tarragó, Llibert i Joan.

L'Amical de Mauthausen i altres camps hi va participar amb una ofrena floral.

Homenatge a Magallón a Elisa Garrido

El 29 de juny, a Magallón (Saragossa) es va celebrar una jornada d'homenatge a Elisa Garrido Gracia, organitzada per l'Ajuntament, l'Associació de Familiars Enterrats a Magallón (AFAEM) i l'Amical de Mauthausen i altres camps. La Jornada es va iniciar amb el descobriment de la placa que dona el seu nom a un carrer de la localitat, la inauguració de l'exposició "Resistents i deportades" de l'Amical i una taula rodona on es van tractar temes relacionats amb la Memòria Democràtica. L'Amical va estar representada per Juan M. Calvo, que va participar activament en els diferents actes.

Elisa Garrido va ser una magallonera vinculada al moviment anarcosindicalista que va participar com miliciana en la guerra d'Espanya i, ja a l'exili, va formar part de la Resistència contra els nazis, dins el grup liderat per Francisco Ponzán. Detinguda per la Gestapo va ser deportada a Ravensbrück amb destinació a una fàbrica d'obusos on va realitzar actes de sabotatge. Després de l'alliberament va refer la seva vida a França, on es va establir definitivament, després d'un

intent fallit per establir-se a la seva terra en els anys 50 del segle passat. Una heroïna condecorada a França i una absoluta desconeguda a Espanya. Magallón ha recuperat la seva memòria dedicant-li un carrer.

Stolpersteine a Lleida

A Lleida, s'han col·locat les primeres *Stolpersteine*, fruit del conveni signat ara fa gairebé dos anys entre la Paeria de Lleida, l'Amical de Mauthausen i altres camps i el Centre excursionista de Lleida i gràcies també a la implicació del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya que ho ha fet possible. Dels més de quaranta deportats de la ciutat el dia 29 de juny van quedar col·locades 11 de les *Stolpersteine* a Lleida davant els domicilis dels deportats homenatjats amb aquestes llambordes de memòria. Hi ha hagut una gran tasca d'investigació per part dels tècnics de la Regidoria de Drets Civils i participació ciutadana de la Paeria de Lleida que ha permès fer la recerca d'una gran part dels familiars dels deportats, així com la ubicació del darrer domicili on van residir abans de sortir cap a l'exili des d'on serien deportats als camps nazis.

A l'acte acudiren familiars dels deportats homenatjats, alguns vinguts des de França, i comptà amb la participació de nombroses persones, entre elles alumnes dels Instituts lleidatans que viatjaren enguany a Mauthausen i

que llegiren una breu biografia de cada deportat durant els homenatges.

També es feu una recepció oficial a la Paeria de Lleida amb la participació i discursos del Paer en Cap, Miquel Pueyo, Directora General de Memòria Democràtica, Gemma Domènech, representant de l'Amical de Mauthausen al CIM, Josep San Martín, i pel Grup de Memòria del Centre excursionista de Lleida, Joan Ramon Segura.

Acte celebrat a la Paeria de Lleida

ACTIVITATS I EXPOSICIONS

Requena. 8 de març. Conferència d'Adrián Blas Mínguez "*Requenenses i comarcans al camp de concentració Mauthausen-Gusen*" a l'Aula de Cultura Feliciano Antonio Yeves.

Torredembarra. 1 d'abril al 12 maig. En el marc del II Memorial Esteve Cañellas Bargalló, exposició "*La deportació republicana*", amb intervenció d'Enric Garriga, i presentació del còmic *El fotògraf de Mauthausen* de Salva Rubio per Juan M. Calvo.

Barcelona. 6 d'abril. Participació a la 1a trobada d'entitats de memòria al Centre Cívic La Sedeta, amb conferències, passi de documentals, debats, presentació de llibres, representacions teatrals, música...

Alcorcón. 24 d'abril. Conferència de Juan Pedro Rodríguez "*Isidro Sánchez. Espanyols presoners del nazisme*" al Centre Municipal d'Arts Buero Vallejo.

Alzira. 13 d'abril. Inauguració del monòlit al parc denominat "Parc dels herois de Mauthausen".

Vinaròs (Castelló). 25 d'abril, IV Jornades de Memòria Històrica, amb conferència d'Adrián Blas Mínguez "*La deportació republicana als camps d'extermini nazis*", a la biblioteca municipal.

Ontinyent (Alacant). 15 d'abril, una de les nombroses xerrades que Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical al País Valencià, ha realitzat.

Elda (Castelló) 16 d'abril, conferència d'Adrián Blas Mínguez, delegat de l'Amical al País Valencià.

Vallbona d'Anoia. Setmana per la memòria, organitzada per l'ajuntament en col·laboració amb l'Amical: 31 de maig, cinefòrum amb la projecció de la pel·lícula "*La Redada*" i la presència d'Enric Garriga. 14 de juny, inauguració de l'exposició "*Resistents i deportades*", amb una xerrada de Juan M. Calvo.

VALLBONA D'ANOIA RECUPEREM LA MEMÒRIA HISTÒRICA

31 de maig, a les 19h, a la sala Jaume Calveras
Cinefòrum amb la pel·lícula *La Redada* (França 2010, Directora Roselyne Bosch)
Comptarem amb l'assistència d'Enric Garriga, president de l'Amical de Mauthausen

14 de juny, a les 19h, a la sala d'exposicions de l'Ajuntament
Xerrada inaugural a càrrec de Joan Calvo, de l'Amical de Mauthausen

Del 14 al 30 de juny, a la sala d'exposicions de l'Ajuntament
Exposició *Resistents i Deportades*

Ho organitza:

Manlleu (Barcelona). 11 de maig. Conferència de Rosa Toran "*La deportació d'homes i dones republicans als camps nazis*" al Museu del Ter, en el marc de l'exposició "*No se'n parlava. Represaliats i represaliades pel franquisme*".

Barcelona. 16 de maig. Assistència de Llibert Villar a l'acte amb motiu del Dia Internacional contra l'Homofòbia, al Parlament de Catalunya.

Tarragona. 18 de maig. Intervenció d'Enric Garriga "*Deportació, cultura de la pau i drets humans*" a la *Tinguda Blanca Oberta* de la Lògia *Igualtat*.

Alacant. 18 de maig. Conferència d'Aquil·les Rubio "*Deportats de l'Alacantí als camps nazis*" a l'Aula de Música.

Barcelona. 21 de maig. Assistència de Llibert Villar i Rosa Toran a la presentació al Museu Marítim de Barcelona del projecte digital "*Barcos del exilio republicano*", des de la perspectiva de les vies marítimes i els vaixells utilitzats per exiliar-se.

Madrid. 23 de maig. Conferència de Juan Pedro Rodríguez a l'associació cultural por la convivència "*Guindalera*"

Lleida. 29 de maig. Conferència de Rosa Toran "*Republicans deportats als camps nazis*" al Departament d'Història de la Universitat de Lleida.

Madrid. 30 de maig. Conferència de Juan Pedro Rodríguez i Enrique del Olmo "*Història i ressorgiment del nazisme*" al Centre Cultural Buenavista.

Barcelona. 4 de juny. Assistència de Llibert Villar a l'acte commemoratiu dels 80 anys de l'exili de 1939, al Palau de la Generalitat de Catalunya.

Càceres. 5 de juny. Conferència de José Hinojosa "*Deportació espanyola i extremenya*" a l'IES Al-

Qázeres, centre on es mostra l'exposició "*Republicans espanyols als camps nazis*", que abans estigué exposada al CEPA de la mateixa ciutat i que va merèixer un article al setmanari cultural *avuelapluma* <https://avuelapluma.es/la-memoria-de-los-republicanos-en-mauthausen-se-expone-en-cepa/>

Castro-Urdiales. 6 i 7 de juny. I Jornades de Memòria Històrica, amb la participació de Mari Sol Gonzalez, delegada d'AGE (Archivo, Guerra y Exilio) de Cantàbria i sòcia de l'Amical, i projecció del documental "*Cántabros en Mauthausen: el viento bajo la niebla*" de Vicente Vega.

Leganés. 8 de juny. Conferència de Juan Pedro Rodríguez a la Casa d'Extremadura.

RECORDEM A...

Felicidad Alonso, sòcia núm. 72, que va deixar-nos el dia 13 de gener. Era la vídua del deportat a Mauthausen *Fernando Fernández Lavín*.

Inmaculada Cardona Martínez, sòcia 1286, va morir a Barcelona el 2 de maig.

Vicente García Riestra, va morir el 9 de maig als 94 anys. Era el darrer espanyol supervivent dels deportats a Buchenwald. Activista antifeixista asturià, va lluitar a la Resistència contra l'ocupació alemanya a França fins que fou detingut per la Gestapo i fou deportat a Buchenwald el 24 de gener de 1944 amb el núm. de presoner 42.553.

Neus Català Pallejà, sòcia núm. 118, que morí el 13 d'abril al seu poble natal Els Guiamets. Deportada a Ravensbrück el 7 de febrer de 1944 després de la seva

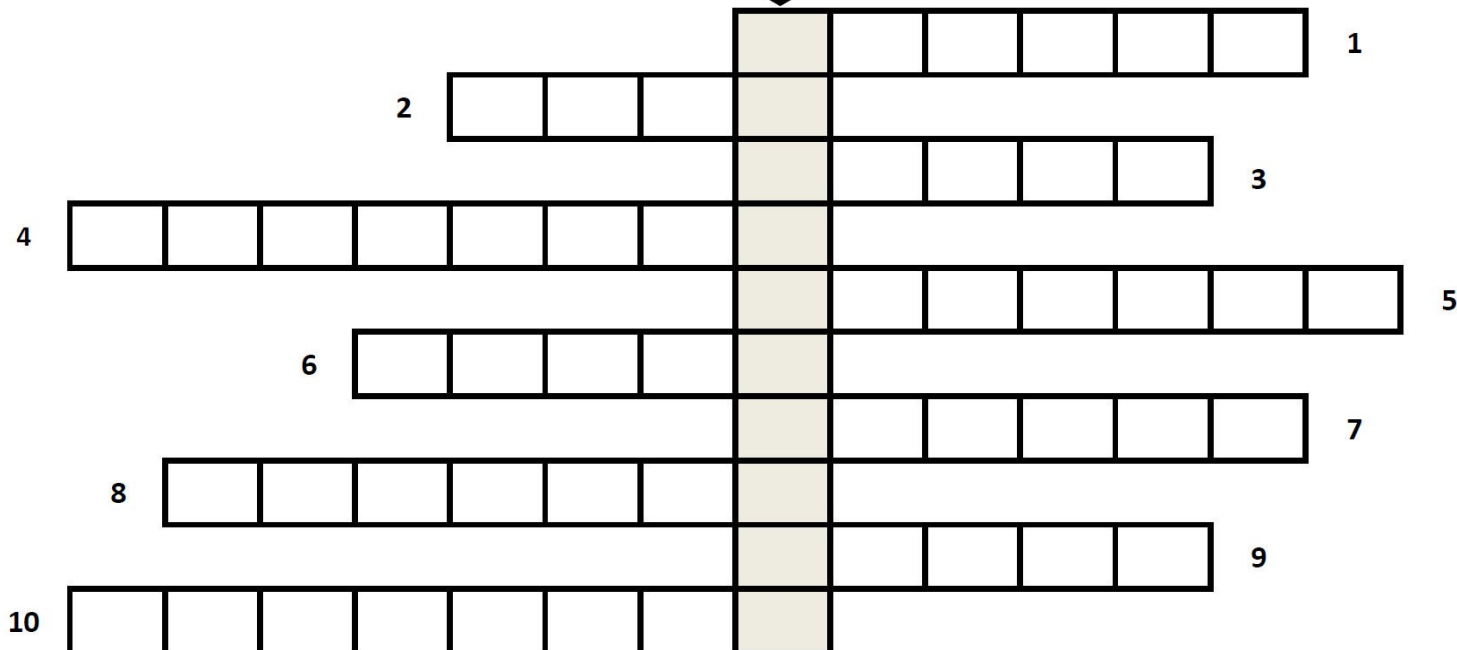
detenció i la del seu marit per participar en les activitats de la Resistència, a la regió de la Dordonya. Afiliada al PSUC, el seu compromís es feu palès durant la guerra d'Espanya, quan treballà com a infermera i vetlladora de nens refugiats, amb els quals creuà la frontera francesa de camí cap a l'exili.

Neus Català amb el gravat que li lliurà l'Amical de Mauthausen l'octubre passat com a reconeixement pels anys que, com a sòcia, ha donat suport a l'Amical de Mauthausen.

Acròstic temàtic Núm. 19

David Domènech

Situa correctament en horitzontal totes les definicions i descobriràs, en la línia vertical el nom d'un camp de concentració. Camp situat a la colina d'Ettersberg a prop de la ciutat de Weimar.

HORITZONTALS:

- 1- Forma peyorativa de identificar a los alemanes.
- 2- Capital de Azerbaiján, con campos petrolíferos ambientados por el III Reich.
- 3- Cambio de prisioneros que se efectúa mediante convenios basados en el derecho internacional.
- 4- De nombre Reinhard, uno de los principales organizadores del Holocausto y Protector Adjunto de Bohemia y

Moravia.

5- Prisionero que logra fugarse.

6- Un subcampo de Mauthausen.

7- De nombre Richard, fue el músico preferido de Hitler.

8- Ciudad conocida por los Convenios Internacionales de protección a las víctimas en los conflictos armados.

9- País del Magreb que durante la II Guerra Mundial fue escenario de la lucha del Africa Korps de Rommel y las tropas de Montgomery.

10- Nombre de la operación dada por el III Reich a la falsificación de libras esterlinas de gran calidad.

PROPERA ASSEMBLEA A RIVESALTES-PERPINYÀ ELS DIES 26 I 27 D'OCTUBRE

Enguany celebrarem l'assemblea en terres franceses, **els dies 26 i 27 d'octubre**, amb diverses activitats al llarg dels dos dies. Per aquest caràcter excepcional i per garantir la màxima assistència, **l'Amical finançarà part del cost**. Cara a la reserva d'autocar i hotel, **apunteu-vos abans del 15 de setembre**. Les places són limitades a la capacitat de l'autobús. **Si no és així, caldrà anar-hi per compte propi.**

**Ajuntament
de Barcelona**

**Diputació
Barcelona**

LOTRANS

**AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú**

**Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet**

Obra Social
Fundación "la Caixa"

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDES**